

מאמרי אדמו"ר הזקן

— אתהלך — לאזניא —

עם ביאורי

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

ד"ה "נר אלוקים נשמת אדם"

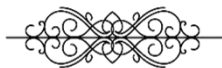
פרשת מטות-מסעי

תשפ"ה

לומדים יקרים,

השבוע מתפרסם השיעור על ד"ה "נר אלוקים נשמת אדם", מתוך הספר
'אתהלך - לאזניא'.
כרגיל, במקביל לשיעורים החדשים אנו מפרסמים את ביאור הרב ללקוטי
תורה על פרשת השבוע.

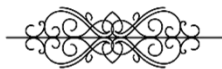

תוכן העניינים

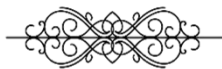
בחינת 'לגרמייהו' באחורי הכלים..... 2

התעוררות האדם על ידי 'לגרמיה'..... 8

'סור מרע' על ידי בחינת 'לגרמיה'..... 11

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"נר אלוקים נשמת אדם". כי כמו בעלות הנר למעלה, כן נשמת כל אחד ואחד מישראל תתעורר מעצמה לדבקה בו יתברך. כשתתעורר כנסת ישראל לדבקה בדודיה, יצא התעוררות לפרטות נשמות ישראל לחפוף לדבקה בו יתברך, כי "אף איהו לא חזי מזליה חזי".

בחינת 'לגרמיי'הו' באחורי הכלים

"נר אלוקים נשמת אדם" (משלי כ,כז). כי כמו בעלות הנר למעלה, כן נשמת כל אחד ואחד מישראל תתעורר מעצמה לדבקה בו יתברך, יש את העניין על הנר, שהוא כאילו הולך על האש הכללית, כשתתעורר כנסת ישראל לדבקה בדודיה, יצא התעוררות לפרטות נשמות ישראל לחפוף לדבקה בו יתברך, כי "אף איהו לא חזי מזליה חזי" (מגילה ג,א), כלומר אף על פי שהוא בעצמו לא יודע שיש התעוררות של מעלה, נשמתו מרגישה אותה. ממילא, מכיוון שיש התעוררות למעלה יש גם התעוררות למטה.

פעם דברים מעין אלו היו נחשבים להסברים רציונאליים על דרך הטבע ממש, ואריסטו כותב על כך במפורש. הוא כותב למשל שהאש היא אחת מארבע היסודות, כלומר זהו סוג מסוים של אנרגיה. כנראה שביסודו של דבר, החלוקה לארבע יסודות היא חלוקה של החומרים למצבי צבירה שונים, ובעצם זה לא מאוד שונה מהדרך שבה מארגנים היום את הדברים, ובסופו של דבר השאלה היא איך מגדירים את הדברים הללו היום. אני חושב שאפשר לומר שהיום הפלסמה היא קרובה למה שהם קראו לו אש. יש ספר שנקרא 'החסידות', שכתב הרב אהרן מרקוס, והבעיה היא שהוא לא היה איש מדע גדול, ומעבר לכך

הוא היה מחסידות ראדומסק, והמתרגם שהיה חסיד גור עשה כל מיני תיקונים וצנזורות מפני שמרקוס כתב כל מיני דברים על חסידי קוצק שהמתרגם לא אהב במיוחד. בכל אופן, הוא מביא שם מפירוש הראב"ד לספר יצירה, ששם נראה שהוא מפרש את האש כהוויה לא לגמרי חומרית, כלומר זו לא הוויה שאפשר למשש אותה בידיים באופן ישיר או עקיף. מה שאני בעצם רוצה לומר שאני לא ממש מוצא מקבילה לעניין של יסוד האש שלמעלה.

לענייננו, הנקודה היא שישנם דברים שכאשר הם יוצאים ממקומם הם חוזרים לאן שהם צריכים להגיע, במובן זה שלכל אחד יש הוויה משלו וכל אחד נמשך למקור שלו. למעשה, באופן כללי אני חושב שאנחנו לא יכולים לעשות הרבה עם הפיסיקה של אריסטו. יש דברים שאנחנו יכולים איכשהו להתעסק איתם, אבל לא באופן מהותי. בזמנו חיפשתי אבל לא מצאתי שום דבר מהדברים של אריסטו שאפשר להיאחז בהם באיזשהו אופן. למשל זה שהוא מדבר על כך שכל הדברים הם מארבעה יסודות – ניחא, אפשר אולי לומר שדברים מסוימים נראים ככה פחות או יותר, אבל בפרטים של העניין הזה – שיסוד העפר נמשך לעפר ויסוד המים נמשך למים – אלו דברים שאי אפשר כל כך למצוא להם מקבילה באופן שבו אנחנו רואים את

רק למעלה ההתעוררות בחינת אלוקות גמור. כי בבחינת אורות וכלים דאלוקות אין שם כלל בחינת לגרמייהו, רק בחינת קדושה לבד. אבל באחוריים דכלים דאלוקות נאחזים הקליפות ביסוד נוקבא כו', שמעורב בה בחינת לגרמייהו. והוא חציה טוב וחציה רע.

שבסופו של דבר הפיסיקה משתנה. מי שכתב את הספר היה יהודי שתפס את הדברים הללו בשלמות, אז הוא היה בטוח שכבר הגיעו לאיזשהו עולם קבוע חדש.

נחזור למאמר. אז אמנם האדם עצמו לא רואה אלא רק מזלו, רק יש הבדל, שכשלמעלה יש ההתעוררות במקור, היא בבחינת אלוקות גמור. מדוע? ומה העניין של הדבר? כי בבחינת אורות וכלים דאלוקות אין שם כלל בחינת לגרמייהו, רק בחינת קדושה לבד. באצילות אין בכלל עניין של 'לגרמייהו', אין דבר כזה שמישהו מתכוון לשם עצמו, אלא הכול הוא קדושה. אבל באחוריים דכלים דאלוקות נאחזים הקליפות ביסוד נוקבא כו', שמעורב בה בחינת לגרמייהו. אף על פי שבאורות וכלים כשלעצמם העניין של קליפה לא שייך, הרי שיש דרגה שמגיעה עד למעלה-מעלה, והיא נאחזת בקצה של המלכות דאצילות, באחוריים דכלים – ושם זוהי ההתחלה של הקליפה.

כשלמדתי את הספר הזה בזמנו, עשיתי רשימה ארוכה של מאות מקומות שנראים כשגיאות דפוס, ואינני יודע אם כתב היד שממנו הדפיסו את הספר היה מן המובחר וגם אינני יודע אם ההדפסה הייתה מן המובחר. כאן אני חושב שבמקום 'אלוקות' זה צריך להיות 'אצילות', אבל זה באמת לא משנה מפני שאצילות היא בבחינת אלוקות. ואם כן, אין בחינת לגרמייהו בבחינת אורות וכלים דאלוקות,

העולם שלנו. יתרון אחד שיש לראיית העולם שלנו, ואת זה אנחנו יודעים שהם לא ידעו, זה שהם חשבו שהעולם המדעי הוא קבוע וזוהי האמת, אבל אנחנו קצת יותר פתוחים שלא להאמין לתפיסה הזו ואנחנו מוכנים במידה מסוימת לקבל כל מיני הסברות ושיטות ודעות. יש כמובן כל מיני שינויים שחלו במדע מאז, אבל השינוי הכי גדול הוא בהשקפת העולם הכללית. חוץ מכותבי העיתונים וקוראיהם, רוב האנשים כבר יודעים שההגדרות שאנחנו מגדירים הן הגדרות לפי שעה, וממילא צריך לתפוס כל משל שמשתמשים בו מהעולם החומרי כשימושי רק לשעתו, אבל בהחלו יכול להיות שבעוד שלושים שנה הוא כבר לא יהיה יותר שימושי.

ראיתי פעם יהודי אחד שכתב ספר, שיש עליו כמה וכמה הסכמות נלהבות, כמו למשל של הרב או של אנשים אחרים שהבינו בקבלה. הספר עסק בקוסמוגוניה, כלומר באופן היווצרות היקום, על דרך הקבלה. יש שם כמה דברים מעניינים, מפני שכנגד כל אחת מהספירות הוא מייחס את אחד מכוחות הטבע. למשל, הוא מדבר על חכמה ובינה בתור זמן ומקום, ושנצח והוד זה חשמל ומגנטיות. יוצאים לו כל מיני דברים מפני שמצדדים מסוימים אלו באמת זוגות. אלא שאני חושב שפשוט חבל על המאמץ הזה, חבל להשתמש בקבלה לעזור לפיסיקה, מפני

שנובע מזה שלא ניתן ליצור להב מבלי שיהיה לה צד נוסף, ומהבחינה הזו האחוריים הם התוצאה שנובעת מתוך עצם קיומה של מהות מסוימת.

אותו הדבר נכון גם בדברים יותר מופשטים, כמו למשל היחס בין מילה ומושג. המושג הוא האור והתוכן שהמילה היא הכלי שמבטא אותו. אלא שלכלי הזה יש כל מיני תכונות נוספות, שנובעות מעצם מציאותו, והתכונות הללו יכולות להיות קשורות לדברים שאינם שייכים לתוכן. למשל, הסיפרה חמש היא בעצם כלי לאיזשהו מושג או מספר, וגם לכלי הזה יש פנים ואחור. למשל, הצורה של הסיפרה גוררת איתה דברים נוספים שאינם נובעים מהמהות של המספר חמש, אלא זוהי פשוט תכונה נוספת שלה. בדרגה הנמוכה ביותר יש לכלים אחוריים, ובמובן מסוים זוהי התחלה של תשובה אחת לשאלה מהיכן נובעת מהות הרע, מכיוון שמהות הרע נובעת מעצם זה שיש מציאות בעולם הזה. זאת אומרת שיש מציאות ומעצם היותה יש לה גם אחוריים, יש מסקנות שנובעות ממנה – בין אם רוצים אותן ובין אם לאו. המסקנות שאיננו מעוניינים בהן הן האחוריים. כאמור, יש מסקנות שנובעות מקיום של דבר והן אינן תלויות במכוון, אלא הן פשוט יוצאות מתוך העניין, וזהו מין מקרה שכזה. זוהי מסקנה שאיננה נובעת מתוכן הדבר, אבל לא ניתן ליצור אותו בלי להגיע למסקנה הזו.

השאלה כאן על הקליפות בעצם נוגעת לכך שצריך לעבור את הקליפות האלו והאלו שלא חפץ בהם ה', במובן זה שהן

מפני שבאצילות גם האורות וגם הכלים מאוחדים במאציל. מה שאין כן באחוריים דכלים, שם מעורבת בחינת לגרמייהו, והוא חציה טוב וחציה רע, וזהו השורש של קליפת נוגה. השורש של קליפת נוגה הוא בעצם מה שכתוב במרכבה: "ונוגה לו סביב" (יחזקאל א, ד). התיאור של המרכבה שם כולל את הקליפות שיש מסביבה, שהן חושך, רוח סערה ונוגה, ואלו הבחינות של שלושת הקליפות הטמאות שמקיפות את הפנימיות ואת הקדושה, והן שייכות לאחוריים דכלים.

כפי שכבר הסברתי כמה פעמים הכלי הוא למעשה איזשהו אופן שבו מתבטא איזשהו תוכן. יש כלים חומריים כמו למשל סיר לבישול, ויש כלים מופשטים, כמו למשל מילה שמכילה בתוכה איזשהו רעיון. מהו בעצם היחס בין זה לזה? לכלי בישול יש שני חלקים: יש את פנים הכלי, החלק שבו הוא מכיל את האוכל, ויש את הצד האחורי של הכלי. האמת היא שלו היה אפשרי לעשות זאת, היינו יוצרים את הכלי רק עם הצד הפנימי שלו, כלומר רק עם החלק שמכיל איזשהו תוך. אלא שכמובן אי אפשר שיהיה כלי כזה, מכיוון שמצד עצמו הוא יוצר אחוריים. במילים אחרות, האחוריים של הכלי הם החלק שנובע ממהות דברים. הצד האחורי של הכלים לכאורה לא משנה שום דבר, ומבחינה מסוימת אחד התפקידים של הטכנולוגיה הוא שככל שהיא יותר מתקדמת כך היא אמורה לעשות כלים יותר פנימיים ועם פחות אחוריים. כך למשל גם בסכין יש פנים ואחוריים: יש את להב הסכין ויש את הצד הקהה שלו –

כלומר בבחינת 'סור מרע' הוא בתכלית כל עיקר, רק ב-'ועשה טוב' כל חפצו לגרמיה, שיהא הוא טוב, נמצא מעורב טוב ורע. ונקראת קליפת נוגה, שמהפכת פעמים כולו לטוב כו'. ומה שהיא כולה לגרמיה, 'הב הב' בלי שום טוב – זהו מקליפה גמורה, רק ניצוץ מאחוריים מחייה אותה,

עושה את זה בשביל הקב"ה. כלומר אפילו השיקול של זה שאני רוצה להיות טוב לא הופך להיות שיקו משמעותי, מפני שבכלל לא חשוב לי מה אני – אלא אני פשוט עושה את הדבר. כמו שמוסבר במקומות אחרים, כך הכלי עושה את עבודתו: לגרזן לא אכפת את מה הוא חותך ואיך הוא חותך או אפילו אם הוא בכלל חותך בכלל. אם אדם היה בתכלית השלמות הוא היה צריך להיות באותו אופן, שבכלל לא משנה לו אם הוא טוב או רע, אם הוא פועל או לא – אלא הוא פשוט עושה את מה שצריך שיעשו בו.

נמצא מעורב טוב ורע. אותו אדם שמדובר עליו כאן הוא זה שהוא בהחלט סר מהרע, הוא לא עושה אותו והוא מתרחק ממנו. למעשה, זה שהוא אומר שהוא לא רוצה להיות רע, זה לא דבר שיוביל אותו לדבקות או לתשוקה. ההגדרה של הרע היא של מי שמנותק מהקב"ה, אבל גם כשאני סר מהדבר הזה זה לא אומר שיש לי הרגשה חיובית בעקבות כך. אמרו פעם על אדם גדול אחד שמה ששומר אותו מחטאים זו מידת הגאווה שלו; הוא פשוט מסתכל על עצמו ואומר: 'איך אדם כמוני יוריד וישפיל את עצמו לעבור עבירה?', שזה למעשה מעין מה שכתוב: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב יז, ו). זוהי גאווה שבקדושה שעניינה הוא שאדם לא מוכן להשפיל את עצמו עד כדי כך שהוא יעבור עבירה.

לא תכלית הרצון שלו, אבל הן בכל זאת תלויות בקיומו של העולם. ישנה התניה מסוימת שקיומו של העולם הזה מחייבת את הקליפות הללו. זאת אומרת שמכיוון שיש עולם, אז יש לו בדרגה מסוימת אישיות, יש לו 'אני', וה-'אני' הזה מתחיל לחשוב על עצמו. מדרגה מסוימת אי אפשר שיהיה 'אני' מבלי שהוא ירצה משהו, וזהו העניין של 'לגרמיה' שקיים מאותה דרגה והלאה, שזהו העניין של מי שמתכוון לעצמו. המשך המאמר יעסוק למעשה בדקויות שנוגעות לעניין הזה.

מדוע זהו דבר שחציו טוב וחציו רע? **כלומר בבחינת 'סור מרע' הוא בתכלית כל עיקר, רק ב-'ועשה טוב' כל חפצו לגרמיה, בשביל עצמו, במובן זה שיהא הוא טוב.** מי שרוצה דבר לא להנאת עצמו, זוהי לא הנאת הכרס, אלא הוא עושה מצווה כדי שהוא יהיה טוב – זוהי ההתחלה של 'לגרמיה', לצורך עצמו. זהו בוודאי עניין שבדקות, אבל הדקות הזו היא התחלה של קליפה. יש לעניין הזה כל מיני ניסוחים, שאחד מהם הוא שפעם משהו אמר שהוא חושב שלרצות להיות צדיק זו תאוה ככל התאוות; וזה נכון, אלא שבשביל להגיע אליה צריך קודם לשבור את כל התאוות האחרות. שני הדברים הללו נכונים גם מצד מהות הדברים: התאוה להיות צדיק היא הרבה פעמים בשביל עצמי; מתי זהו דבר שהוא לשם שמיים? כשלא אכפת לי בכלל, כשאני

(שמות טז, ז): אני כלום, מה אתה רוצה ממני, אני עושה או מחליט כאן על משהו? זה הכול בא מלמעלה!

ונקראת קליפת נוגה, שמהפכת פעמים כולו לטוב כו'. יש פעמים שהעניין הופך כולו לטוב. בסופו של דבר הקליפה הראשונה הזו היא לא רק קליפה דקה, אלא לה כשלעצמה אין תוכן של רע. זו לא קליפה שעושה רע, אלא זוהי מדרגה שמוגדרת כקליפה מפני שזוהי מדרגה שבה האדם עושה את הדברים בשביל עצמו. זה אמנם עניין קצת רחוק, אבל יש לו קווי דמיון מסוימים לעניין הזה: אם גוי מקיים את המצוות לא מפני שכתוב בתורה אלא מפני שהוא הגיע אליהם מכוח סברתו, הוא לא נקרא מחסידי אומות העולם; מדוע? אם הוא עושה את זה מפני שזה רצונו של הקב"ה אז הוא מחסידי אומות העולם ויש לו גן עדן גדול, אבל אם הוא עשה את זה משיקול דעתו אז הוא בעצם המרכז של העניין, ולכן הוא שייך לצד של הקליפה.

וזוהו צד אחד של הקליפה; אלא שמה שהיא כולה לגרמיה, 'הב הב' בלי שום טוב – זהו מקליפה גמורה, ורק ניצוץ מאחוריים מחייה אותה. אם זההיה דבר שהוא כולו רע, קליפה גמורה לחלוטין, אז היא לא הייתה יכולה להתקיים. ההנחה היא שרע הוא לא מציאות חיובית; ומהצד הזה – ממה הוא יכול להיות? הרע לא יכול להתקיים, כפי שאי אפשר לתאר דבר שקר גמור. אי אפשר לעשות שקר גמור אלא רק שקר חלקי, מפני ששקר גמור הוא כולו שלילה וממילא לא יכול להיות לו שום קיום במציאות. אם אני אומר

מכיוון שכך, אותו אדם עושה טוב מפני שהוא רוצה להיות דבוק בטוב, אבל זה שהוא סר מרע – את זה הוא יכול לעשות בתכלית, מפני שהוא בעצם לא עושה משהו; הוא בסך הכל נמנע מהרע. לעומת זאת, כשהוא עושה טוב אז הוא עושה את זה מתוך איזשהו חשק, מתוך רצון לעצמו. אלא שאמנם זו הנאת עצמו שבהחלט יש בה הנאה, אבל זו איננה הנאה של עבירה מהסוג של שסוקלים עליה. ובכל זאת, אחרי כל זה – האדם מתכוון לעצמו, לגרמיה, ומהצד הזה באמת יש כל מיני תאוות שמתמקדות באני.

בעולם התחתון יש בעיה של איך אדם רואה את עצמו. כשאדם אומר 'בשבילי נברא העולם' זו לא בעיה של גאווה או של ענווה, אלא זו בעיה של הסתכלות. אם אדם רואה את המציאות באופן של 'בשבילי נברא העולם', זאת אומרת שהוא אחראי על כל המציאות והוא צריך לדאוג לה, ואם משהו לא בסדר אז זו בעיה שלו. אם אני אומר שהעולם נברא בשביל פלוני, אז פלוני יושב לו במקומו ואני יכול לעזור או שלא; אבל כשאני אומר שבשבילי נברא העולם, אז אני בעל בית של כל העולם. פעם מישהו אמר שכל פעם באים אליו החסידים ומתאוננים על כל מיני בעיות שיש להם: לזה יש צרות כאלה, לזה יש צרות כאלה; וכולם אומרים לי: 'אתה חטאת – ובגללך אני נענש!', כלומר בגלל שהרב הצדיק חוטא אז מי שסמוך אליו מקבל עונשים על חשבוננו, ולכן יש לו חלק בעניין. אבל מצד שני יש גם את "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז), או כפי שמשה אומר "ונחנו מה"

ונקרא לבונה זכה.

והנה באדם על דרך זה, כשיתעורר למעלה שרש נשמתו חלק אלוקה, ממעל לא יגור במגורו רע כלל. אבל בהשתלשלות התעוררות זו עד מדרגה התחתונה המלובשת בנפש החיונית, נפש המתאוה, ובגוף החומרי שהוא כלי גשמי מאוד, משכא דחיוויא, שהוא רק לגרמיה (הוא קליפת נוגה), לכן הכלי שישרה בו התעוררות הוא עכור מאוד. ובא לו התעוררות במקום שהגוף מקושר, דהיינו בבחינת 'לגרמיה',

והיא זכה, אבל בסופו של דבר היא עדין לא שייכת לבחינת הקדושה.

עד כאן דובר על הדברים שלמעלה; כעת עובר אדמו"ר הזקן לדבר על העולם של מטה. והנה באדם על דרך זה, כשיתעורר למעלה שרש נשמתו חלק אלוקה, ממעל לא יגור במגורו רע כלל. בנשמה הטהורה שמתעוררת מלמעלה בכלל לא שייך זה שיהיה רע, מפני שבתמצית הקדושה לא שייך שיהיה רע. אז אם הנשמה עובדת את ה' בעצמה, היא יכולה לעשות את זה בתכלית הביטול ובתכלית הקדושה. אבל בהשתלשלות התעוררות זו עד מדרגה התחתונה המלובשת קודם כל בנפש החיונית. הנשמה העליונה איננה פועלת בתוכנו כשלעצמה, אלא היא תמיד פועלת על ידי זה שהיא מתגלה קודם כל בנפש החיונית, שהיא בתמציתה הנפש המתאוה, שהרי חלק מהעניין של חיים הוא התאוה והרצייה.

התעוררות האדם על ידי 'לגרמיה'

ובנוסף לזה היא נמצאת בגוף החומרי, שהוא כלי גשמי מאוד, משכא דחיוויא, עור הנחש, שהוא רק לגרמיה (הוא קליפת נוגה), במקרה הכי טוב הוא רק לעצמו. יש כל מיני הסברים על 'משכא דחיוויא' ואחד ההסברים הוא שהקב"ה בעצם הפשיט את

שלשולחן הזה יש שלוש רגליים, אז אמרתי כמה קביעות של אמת וקביעה אחת לא של אמת: אמרתי שיש שולחן, אמרתי גם שיש לו רגליים, אלא שבמקום לומר שיש לו ארבע רגליים אמרתי שיש לו שלוש. אם אני רוצה לעשות שקר יותר גדול אז אגיד שאין לו רגליים בכלל, אבל אם אני אגיד יותר מזה אני כבר אשלו את הכל, ואז אני בעצם כבר לא אגיד כלום. מהצד הזה, כל עניין של רע גמור הוא שלילה גמורה, וממילא עולה השאלה: מהיכן חי מה שהוא כולו לגרמיה? והתשובה כאן היא שהוא חי מהניצוץ שמבחינת אחוריים, ומשם הוא שואב את חיותו.

וזה נקרא לבונה זכה. כתוב בכמה מספרי הקבלה שאחד עשר סממני הקטורת הם כנגד עשר הקליפות והכתר שלהם, ושעל ידי זה ששורפים את הקטורת מעלים את הקליפות הללו לדרגה גבוהה יותר. זו גם הסיבה לכך שבין הסממנים יש גם כאלה שמצד עצמם אין להם ריח טוב והם אפילו בגדר של סירחון גמור. יש בעניין הזה כל מיני דרגות, ואחת מהן היא של לבונה זכה, שהיא הדרגה הראשונה, הכתר העליון של הקליפה. המדרגה הזו היא הבחינה של הדקות, שאמנם זוהי לבונה

שהכלי החומרי שבמסגרתו אני פועל מגביל אותי. זו בעצם הבעיה שנובעת מכך שיש לנו גוף חומרי, שמגביל אותנו בכל דרגה שהיא: גם כשיש לאדם התעוררות בתוך נשמתו, אז הנשמה שלו עדיין פועלת בתוך המוח שנמצא בתוך הגוף הגשמי והחומרי שלו.

ולכן הכלי שישרה בו התעוררות הוא עכור מאוד. זאת אומרת שיכולה להיות התעוררות של מעלה, שמגיעה מהעולמות העליונים, ועל ידי זה הנפש מתעוררת לעבודת הזה. אלא שההתעוררות הזו לא יכולה להגיע באופן מופשט אלא היא חייבת לפעול דרך האדם, והבעיה היא שלפעול דרך האדם פירושו לפעול דרך הכלים הגופניים והחומריים של האדם.

ומוסיף כאן אדמו"ר הזקן עוד נקודה: **ובא לו התעוררות במקום שהגוף מקושר.** מהיכן מגיעה ההתעוררות? ההתעוררות מגיעה ביתר שאת במקומות החיבור, בתפרים של הנפש והגוף, ולכן יוצא שדווקא שכלל שההתעוררות יותר רחוקה מהגוף כך היא פחותה. זאת אומרת שכלל שהתרגשות או התעוררות הנפש יותר מופשטת, כך יש פחות התעוררות; וככל שהיא יותר קשורה אל הגוף, כך היא פועלת יותר – במקומות בהם יש קשר יותר חזק עם הגוף. **דהיינו בבחינת 'לגרמיה'.** אז מתי באה ההתעוררות הכי גדולה? דווקא באותם הדברים שאדם חושב על עצמו – שם יש התעוררות הנפש. כשאדם יושב וחושב על העולמות העליונים אז אולי יש לו מחשבות מעניינות, אבל זה לא מוביל אותו להתעוררות הנפש. זהו בעצם צד נוסף של

עורו של הנחש והלביש בו את בני האדם, ואלו הם כותנות העור שאדם וחווה לבשו. זאת אומרת שאנחנו נמצאים בתוך העור של הנחש, כלומר הגוף שלנו הוא עורו של הנחש. הגוף היה יכול להיות בדרגה אחרת, אבל הגוף שלנו מתפקד עכשיו בדרגה של עורו של נחש. במילים אחרות, הגוף שלנו הוא חומרי, הוא עשוי מחומר, ובאופן תיאורטי – וכבר היו אנשים שהתעסקו בבירור העניין בניסויים סמי-מדעיים – היה יכול להיות נו גוף שונה בהרבה; למשל גוף שעשוי כולו מאנרגיה טהורה, כמו שיש כל מיני דברים אחרים שמתקיימים מאנרגיה – כמו למשל גוף חשמלי. אם כן, זה שיש לנו גוף חומרי זוהי ירידה אחת; אלא שגם עצם היות הגוף, גם אם הוא לא היה חומרי, הוא כשלעצמו הוא כבר נובע מהעניין של משכא דחויא.

זאת אומרת שהגוף שלנו הוא כלי גשמי מאוד, ומעבר לכך הוא גם משכא דחויא. הביטוי המרכזי של זה הוא שהגוף מושך אותנו לדברים מסוימים מאוד, וזה לא קשור רק לכך שהוא חומרי וגשמי, שהרי הוא מושך אותנו גם לדברים שלא נוגעים לחומריות שלו. ברגע שאדם נמצא בגוף, הגוף פועל עליו באיזשהו אופן. אנחנו נמצאים כביכול בתוך איזשהו מכל שפועל על המציאות שלנו באופן מתמיד ואי אפשר להתעלם ממנו, מכיוון שהמכל הזה כל הזמן מגביל את החלק הפנימי שלנו. יש איזושהי תבנית תיאורטית, אלא שיש לה גם כלי שמחייב אותה לדברים מסוימים. זאת אומרת שבאופן תיאורטי אני יכול לעשות כל מיני דברים, אלא

דהיינו מרה שחורה והעצבות מחמת התבוננות התרחקות מעבודת ה' המעורר הלב עד מאוד, עד בכייה. ואף על פי שלכאורה נראה שזה שקר כי הוא בחינת לגרמיה, אבל באמת בשורש נשמתו למעלה היא אמיתית, רק בהשתלשל למטה בכלי הגוף נשתנה האור דוגמת הכלי הגוף בבחינת לגרמיה. ובזה יובן מה שהזהירה התורה "אם בחוקותי תלכו" כו' ואם לאו כתיב יעודים העונשים. ואם בחינת לגרמיה או יראת העונש רע גמור הוא, איך כתוב פרשה גדולה מיראת עונש ובחינת לגרמיה?

בעצם אני בוכה? על עצמי. כלומר כמו שאדם יכול לבכות על זה שחסר לו אוכל לאכול או בגד ללבוש, הוא יכול גם לבכות על כך שהוא עצמו רחוק מהקב"ה. ומסביר אדמו"ר הזקן: ואף על פי שלכאורה נראה שזה שקר, כי הוא בחינת לגרמיה. הרבה פעמים אנשים הופכים את הגעיה בבכי ביום הכיפורים לתכלית העבודה: אדם מגלה שכל השנה הוא עבר כך וכך עבירות, ובמהלך יום הכיפורים הוא עובר על הרשימה הזו ומזכיר את כל הפרטים והדקדוקים עם פירושיהם של כל העבירות שהוא עבר. לא רק שהאדם רואה את הרשימה הזו ומסמן שהוא אכן עבר על העבירות הללו, אלא הוא גם מתחיל להתרגש מזה ומתחיל לבכות, ומזה הוא נכנס לעצבות ולמרה שחורה. ולכאורה, אומר אדמו"ר הזקן, זה שקר – מפני שהוא מתכוון רק על עצמו וחושב על כך שהוא עבר את העבירות האלה והאלה. כלומר מה שמדאיג אותו זהו המצב שלו, וזאת אומרת שהוא שוב חי בתוך האני שלו והוא לא יוצא ממנו. כשהאדם נמצא במצב הזה אז הוא לא שייך לקדושה, מפני שמהות הקדושה תלויה בביטול גמור של האני. הקדושה קשורה בכך שככל שיש פחות 'אני' כך יש יותר ממהות הקדושה. למשל, מדובר על

זה שהתעוררות הנפש באה דווקא מהחלק שקשור לאני.

דהיינו למשל מרה שחורה והעצבות מחמת התבוננות התרחקות מעבודת ה' המעורר הלב עד מאוד, עד בכייה. כשאדם מתבונן כמה הוא התרחק מעבודת ה', הוא מגיע למרה שחורה ולעצבות, ולמעשה הם באים מפני שזה היה 'לגרמיה'; שהרי אם הוא לא היה חושב על עצמו אז זה לא היה עושה לו מרה שחורה. בסופו של דבר, כשאני רואה מישהו אחר שלא עוסק בעבודת ה' זה לא עושה לי מרה שחורה; מרה שחורה נובעת מזה שאני לא עושה את זה. זהו בעצם אותו צד של מה שנאמר לפני כן: מתי יש לאדם התעוררות מההתבוננות בהתרחקות בעבודת ה', או מתי באופן כללי יש התעוררות? כשאני חושב על עצמי. מהצד הזה יש כאן בעצם סתירה: ברגע שאני רוצה להגיע להתעוררות אז אני צריך לדבר אל ההווה של האדם, אל האני שלו; משום שאם אני אדבר באופן מופשט מידי אז אני לא אגיע לידי התעוררות. בכל אופן, כאשר ההתעוררות הזו מגיעה במקום שיש יראה, אז היא יוצרת עצבות ומרה שחורה, וזה יכול לעורר את הלב עד בכייה. זאת אומרת שאני באמת יכול לבכות על זה שהתרחקתי מעבודת ה' – אבל על מה

אמר: ריבוננו של עולם, אני רוצה לזכות לאהבת ישראל, אבל כשזה מגיע לאחרים – זה קשה לי! אם תיתן לי ילדים, אני אוכל להתחיל ללמוד קצת מהי אהבת ישראל על ידי זה שאני אוהב מישהו אחר. זאת אומרת שלאהוב מישהו אחר מרחוק זה קשה מאוד, ולכן הוא ביקש להתחיל לתרגל בתוך המשפחה, בתוך האנשים שיותר קרובים אליו. אנחנו עושים בתוך המשפחה את התרגיל הראשון של ההתנתקות מהאני הבלעדי שלי, ומשם אפשר להתחיל לחשוב ושיהיה אכפת מאנשים אחרים, עד שזה מגיע למדרגה כזו שיכול להיות לי איכפת ממישהו אחר יותר ממה שאיכפת לי. זוהי אמנם מעלה מסוימת בקדושה, אבל בסופו של דבר זוהי עדיין המשפחה שלי. באותו אופן, גם הכניסה להתעוררות של מעלה באה דרך הגוף, דרך משהו שהוא יותר קרוב אלינו, אלא שמכיוון שכך היא גם מחייבת שאנחנו נתעורר בדרך שהגוף מתעורר בה, שהיא 'לגרמיה'. ראשית התודעה של הגוף זה שהוא חי בשביל עצמו, ולכן גם ההתעוררות של הנשמה עוברת דרך התודעה הזו.

'סור מרע' על ידי בחינת 'לגרמיה'

ובזה יובן מה שהזהירה התורה "אם בחוקותי תלכו" כו' (ויקרא כו, ג) – אז יהיה כך וכך, ואם לאו – כתיב שם כך וכך יעודים והעונשים. ואם בחינת לגרמיה או יראת העונש רע גמור הוא, איך כתוב פרשה גדולה מיראת עונש ובחינת לגרמיה. זוהי למעשה שאלה על כל התורה כולה: יש פרשה כמו בחוקותי ויש פרשה

כך שמדרגת הנבואה היא כשאני מתבטל עד כדי כך שיכולה לנוח עליו ההשראה האלוקית.

אם כן, אדם יושב ומרגיש עצבות ומרה שחורה על כך שהוא עשה כל מיני עבירות, ויש לו מזה התעוררות גדולה – אלא שלכאורה גם היא מגיעה מהצד של האני, של 'לגרמיה'. אבל באמת בשורש נשמתו למעלה היא אמיתית, רק בהשתלשל למטה בכלי הגוף נשתנה האור דוגמת הכלי והגוף בבחינת לגרמיה. זה שאדם מגיע לעצבות ומרה שחורה על ריחוקו מה' לא אומר שהעבודה הזו היא שקר, מכיוון שבשורשה היא עניין אמיתי – היא הסור מרע האמיתי. זאת אומרת שבשורש הנשמה באמת גם כאן עצובה על הדברים הללו, אלא שמכיוון שהיא עוברת ופועלת דרך האדם אז היא עוברת דרך הכלי האנושי. הכלי האנושי מרגיש את העניינים הללו בתוך עצמו, וגם מה שמתעורר אצלו הוא תמיד העניין של ה'אני' שלו.

מצד מסוים, ככל שהאדם רואה את האחר כיותר רחוק ממנו, אז זה סימן שיש אצלו יותר אני ופחות קדושה אמיתית. מצד הקדושה האמיתית זה בעצם לא כל כך משנה מי בכלל עבר את העבירה – אם זה אי או מישהו אחר בקצה העולם שאני בכלל לא מכיר ולא אכפת לי ממנו. זאת אומרת שאמנם מצד הפנימיות זה באמת לא משנה מי עשה את העבירה, אלא שבסופו של דבר זה לא נוגע לנפשי באותו אופן.

היה יהודי צדיק שנרצח בשואה, ופעם אחת הוא התפלל שיהיו לו ילדים, והוא

אלא שזוה עצה היעוצה, שיפלס אדם דרכו ויבין על בוריו, כשבא חס ושלום לאדם איזה עבירה אפילו לעבור על דקדוקי סופרים או עבירה קלה, אז מותר להמשיך עליו המרה שחורה לומר למה אתרחק מה' וכדומה, או אפילו יראת עונש כדי ליפטר מהרע (כי בוודאי כל אחד ואחד מישראל מאמין הייסורים של גהינום, שהרי אפילו מייסורי מילי דעלמא מתיירא כל שכן כו', אלא שאין נותן לב). ואף שאם הוא בבחינת נפטר מבחינת לגרמיה, שהוא קליפת נוגה, הרי האיסור שרוצה לעשות גרוע מזה שהרי היא רע גמור, כלשון המורה שאסור וקשור, שאין יכול להתעלות למעלה, ובכל עצה שיכול לפטור מהרע מה אכפת ליה.

העניין, אבל יכול להיות שבסופו של דבר המחשבה הזו היא זו שתגרום לו לא לעשות את העבירה.

או אפילו יראת עונש כדי ליפטר מהרע. ואם גם המחשבה הזו לא מועילה לו, אז בוודאי אפשר שכדי שהוא יתרחק עבירה הוא יחשוב על העונש – למרות שגם כאן הוא בוודאי מכניס את האני שלו. (כי בוודאי כל אחד ואחד מישראל מאמין הייסורים של גהינום, שהרי אפילו מייסורי מילי דעלמא מתיירא, כל שכן מייסורי גהינום כו', אלא שאין נותן לב). זה לא שהאדם לא מאמין וזה לא שלא אכפת לו מייסורים; הרי רואים שלאדם מאוד אכפת מהייסורים. אלא שבאותה שעה שהוא עובר עבירה הוא לא שם לב לכך. לכן, העניין של הדיבור והמחשבה על יראת העונש הוא שהאדם יתחיל לחשוב על מה יהיה לו מזה שהוא יעשה את העבירה הזו, מה יקרה לו בסופו של דבר, ולפעמים כאשר חושבים על הדברים הללו אז האדם מצליח לעורר את ליבו ולא לעבור על העבירה.

למעשה, אלו דברים שקורים בכל מיני עניינים בעולם, וכל זמן שאנשים לא מכירים בנזקם אז יותר קל להם לעשות

כמו "והיה אם שמוע", שבשתייהן בעצם כתוב שאם נשמע בקולו של הקב"ה אז יהיה לנו טוב, ואם לא נשמע אז לא יהיה לנו טוב. לפי זה יוצא שכל התורה כולה אומרת שאם נעשה את המצוות יהיה טוב ואם נעשה עבירות אז יהיה רע מאוד, שהרי כל התורה מלאה בפרשיות דומות לעניינים הללו. אלא שכפי שכבר כתוב במקומות אחרים, האמת והעבודה האמיתית היא "שלא על מנת לקבל פרס" (אבות א, ג), ואם כך איך בכלל אפשר לומר 'שלא על מנת לקבל פרס' כשכל כל התורה מנוסחת באופנים הללו?

אלא שזוה העצה היעוצה, שיפלס אדם דרכו ויבין על בוריו, כשבא חס ושלום לאדם איזה עבירה אפילו לעבור על דקדוקי סופרים או עבירה קלה – אז מותר להמשיך עליו המרה שחורה, לומר למה אתרחק מה' וכדומה. אם באה לאדם עבירה, אז הוא באמת צריך לחשוב על זה שעבירה היא בחינת רע ושהיא נגד רצונו של הקב"ה. אלא שיכול להיות שמחשבה כזאת בכלל לא תשפיע על האדם; ולכן יכול להיות שאם הוא יחשוב על העניין בדרגה אחרת – כמה הוא רחוק מה', אז אמנם אולי זה מכניס את האני שלו לתוך

שלו ייראה אחרי זה, אז אולי הוא ניצל מדבר עבירה אבל זו בהחלט לא מעלה גדולה במיוחד. ואף על פי כן, בסופו של דבר המחשבה הזו עוזרת לו – לא מפני שהגיהינום יותר טוב מהייסורים של העולם הזה, אלא מפני שהמחשבה על הגהינום פשוט מועילה לו לא לעשות את העבירה.

ואף שאם הוא בבחינת נפטר מבחינת לגרמיה, שהוא קליפת נוגה. בסופו של דבר, הבחינה שעל ידה הוא נפטר מהרע היא בעצם זה שהוא חושב על עצמו, ובמקרה הטוב ביותר זו לא בחינה של קדושה אלא בחינה של קליפת נגה. מדוע? מפני שאותו אחד שהחליט עכשיו לא לאכול את הנבלה הזו מפני שהוא מפחד מהגיהינום, הוא בעצם לא יותר טוב מכל אחד אחר שעושה את החשבונות שלו ומחליט שהוא לא רוצה. זה כמו שיבואו להאכיל מישהו בגחלי רתמים והוא יגיד שהוא לא רוצה; למה הוא לא רוצה? מפני שזה שורף לו את הלשון. באותו אופן, זה לא שיש כאן איזשהו עניין של קדושה. ובכל זאת, הרי האיסור שרוצה לעשות גרוע מזה, שהרי היא רע גמור, כלומר העבירה היא בוודאי יותר גרועה. ומהי 'עבירה'? איסור, כלשון המורה שאסור וקשור, שאין יכול להתעלות למעלה. ובכל עצה שיכול לפטור מהרע מה אכפת ליה. אם כן, אם יש לאדם איזושהי עצה שעל ידה הוא יכול לברוח מהרע, גם אם הוא לא בורח ממנו בדרגות העליונות הוא לכל הפחות בורח ממנו בדרגות התחתנות – ומה שחשוב זה שהרע לא יתפוס אותו.

כל מיני מעשים; ושוב, זה לא מפני שהאנשים הללו לא מאמינים או לא יודעים מה יקרה, אלא הם פשוט לא חושבים על זה כרגע. לפני כמה שנים הייתי באיזה בית חולים, ועישנתי לצידו של רופא שגם כן עישן. הסתכלתי עליו ואמרתי לו: 'זה יפה שהרופא נותן לי אישור לעשן?' אז הוא אמר לי: 'שנינו משוגעים'. מהי בעצם הנקודה כאן? מילא אני יכול להגיד שאני לא רופא ולכן אני לא יודע, אבל הוא רופא אז הוא צריך לדעת – ובכל זאת הוא מעשן סיגריה שהוא יודע שהיא סם המוות ממש. אז מדוע בכל זאת הוא מעשן? אם הוא היה יושב וחושב באותה שעה איך נראות הריאות שלו ואיך נראות כל מיני מחלות שבאות מזה, אז כנראה שהוא לא היה מעשן; והבעיה שלו היא שהוא פשוט לא חושב על זה עכשיו.

מה שאדמו"ר הזקן אומר כאן זה שהבעיה היא לא שאנשים לא חוששים מהגיהינום, אלא שהגיהינום לא נמצא סמוך אליהם. ידועה האמרה של הסבא משפולי, שהקב"ה לא עשה את העולם בסדר: את העבירות אנחנו רואים מול עינינו, אבל הגיהינום מתואר בסוף ספר ראשית חכמה; והסבא היה אומר: 'ריבוננו של עולם, אני מבטיח לך שאם היינו רואים את הגיהינום מול עינינו, ועל העברות היה מסופר באיזה ספר – אז אף אחד לא היה חוטא'. אותו הדבר נכון בעצם גם בנוגע ליראת העונש: האדם צריך איזושהי התבוננות כדי להגיע ליראה הזו; אלא שגם אם האדם לא אוכל דבר מאכל אסור מפני שהוא חושב לעצמו איך הגיהינום

אבל בבחינת 'עשה טוב', שהוא התדבקות בה' ותורתו ועבודתו, שם "לא יגורך רע" כתיב, וצריך לפנות לבכו מכל בחינות לגרמיה, דהיינו שלא יבוא לו סיבת עשיית הטוב מחמת מרה שחורה וכלל (וצריך לשית עצות בנפשו להפטר ממנה), כי אם שיהיה סיבת התעוררות עשיית הטוב מההתבוננות גדולת הבורא באחדותו יתברך. ובמניעתו מהטוב אל יעצוב, כי זהו בחינת לגרמיה ומסך מבדיל גדול הוא שם. ומאוד צריך ליזהר שלא תבוא שם הבחינת לגרמיה כנזכר לעיל, שנקראת קליפת נוגה, רק יחזק את עצמו בכל פעם לעבודתו בהתבוננות ולא במרה שחורה.

שזה כשאדם עושה את המצוות מתוך אהבת השכר או מתוך יראת העונש, כלומר מתוך מדרגה לא שלמה. לפי זה יוצא, שהמדרגה השלמה היא מדרגה של 'שיווית': בעצם לא אכפת לי אם אני אלך לגן עדן או לגיהנום, אם אני רחוק או קרוב – אלא יש איזשהו דבר, איזושהי מצווה שצריך לעשות ולכן אני עושה אותה. זוהי בעצם גם הדרגה העליונה של מסירות הנפש, שם נשאר רק החובה עצמה בלי שום אני שמעורב בעניין הזה. מהצד הזה גם לא אמור להיות לי אכפת אם אני הוא זה שעושה את המצווה או שזה מישהו אחר. ממילא, אם אני מתלהב מהמצווה שלי יותר מהמצווה של אחר אז זה גם כן 'לגרמיה', שהרי אם אני חושב שהמצווה היא מעשה שפשוט צריך להיעשות זה לא משנה אם אני עושה אותו או חבר שלי עושה אותו. במדרגה הזו, החלק שלי בתוך המצווה הוא בכלל לא רלוונטי, לא לטוב ולא לרע. זה לא משנה מה עושים איתי ולאן שולחים אותי, זה לא משנה אם אני מתרחק או מתקרב, אלא מה שמשנה זה האם העבודה נעשית או לא. מצד מסוים זהו גדר של מלאך, ובכל מיני מקומות יש דיון בשאלה האם אדם יכול או אפילו מותר לו

לחשוב על הגיהנום זו אמנם לא מדרגה גבוהה, אבל לעבור עבירה זו בוודאי מדרגה גרועה עוד יותר – אז מוטב לו לאדם לחשוב על הגיהנום או על כל דבר אחר שיציל אותו מהעבירה, מפני שהעבירה היא בוודאי רע גמור. שוב, לחשוב על ייסורי הגיהנום זו לא קדושה גדולה, ויש דרגות דקות יותר לחשוב על כך שהאדם לא רוצה להתרחק מה' – אם כי כאמור לעיל גם זו היא לא מדרגה של שלמות, שהרי גם המדרגה הזו קשורה לאני של האדם – ובכל זאת, כל המדרגות הללו הן גבוהות למעלה הרבה ממדרגה של עבירה. זה בעצם מה שאדמו"ר הזקן אומר כאן: כשכתוב "אם בחוקותי תלכו" וכן הלאה, אז הכוונה היא שאמנם היה צריך לעשות את המצוות מכיוון שזהו רצון הקב"ה, אלא שלעיתים הסיבה הזו לא מספיקה עבור האדם – אז הוא צריך לעשות מצוות לפי הדרך הזו.

הגמרא במסכת סוטה (כב,ב) מדברת על כך שיש 'שבעה פרושין', שאלו למעשה מידות מגונות, של אנשים צבועים: "פרוש שיכמי, פרוש נקפי, פרוש קיזאי, פרוש מדוכיא, פרוש מה חובתי ואעשנה, פרוש מאהבה, פרוש מיראה". מה זה 'פרוש מאהבה', 'פרוש מיראה'? רש"י שם מסביר

ומאוד צריך ליזהר שלא תבוא שם הבחינת לגרמיה כנזכר לעיל, שנקראת קליפת נוגה, רק יחזק את עצמו בכל פעם לעבודתו בהתבוננות ולא במרה שחורה. ב-'סור מרע', בבריחה מהרע, אי אפשר תמיד להיפטר מהרע על ידי התבוננות בקדושה, ולכן צריך להיפטר מנו בכל אופן שיהיה, מכיוון שכאמור קודם כל צריך שהרע לא ישתלט עליי. אלא שאת בחינת 'ועשה טוב' האדם צריך לעשות אפילו בלי תאוה לעשות את הדברים בעצמו. הבעל שם טוב אמר משהו מעין זה על הפסוק "שיויתי ה' לנגדי תמיד" (תהילים טז, ח): העניין של 'שיויתי' הוא שכל הדברים שווים בעיני האדם, למעלה ולמטה, קדימה ואחור – כל אלו הם לא משנים, מפני שרק ה' לנגדי תמיד. זוהי בעצם דרך מסוימת של התבוננות ושל דרך עבודה שעליהם דובר במאמר הזה – שאמנם הוא קטן בכמות, אבל בהחלט לא בעבודה שהוא דורש.

לעשות את הדבר הזה – להגיע אל המדרגה ששם אפילו התמצית של האני לא נכנסת.

אבל בבחינת 'עשה טוב', שהוא התדבקות בה' ותורתו ועבודתו, שם "לא יגורך רע" כתיב (תהילים ה, ה), וצריך לפנות לבבו מכל בחינות לגרמיה, דהיינו שלא יבוא לו סיבת עשיית הטוב מחמת מרה שחורה וכלל (וצריך לשית עצות בנפשו להפטר ממנה), כי אם שיהיה סיבת התעוררות עשיית הטוב מההתבוננות גדולת הבורא באחדותו יתברך. ובמניעתו מהטוב אל יעצוב, כי זהו בחינת לגרמיה ומסך מבדיל גדול הוא שם. לפי מה שאדמו"ר הזקן אמר, אני צריך לרצות לעשות טוב – אבל מה אעשה אם לא יצא לי? אני יכול אולי להצטער, אלא שהצער שלי בעצם נובע מזה שרציתי לעשות משהו והוא לא עלה בידי, או שרציתי לעשות איזושהי מצווה ולא היה לי מכך שום הנאה חומרית; ומהצד הזה, גם הצער הזה הוא 'לגרמיה'.

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים. השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

נשמח לתרומה עבור
המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

לקבלת גיליון
שבועי דיגיטלי

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

